

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ FARKLI TÜRLERDEKİ CÜMLELERDE VURGULU SÖZCÜKLERİ BELİRLEYEBİLME BECERİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA*

Burak TÜFEKÇİOĞLU**

ÖZET

Anlaşılır ve akıcı konuşma becerisine bağlı olarak vurgulu konuşma/okuma Türkçe öğretmeni adaylarının kazanması gereken mesleki nitelikleri arasındadır. Bu nedenle araştırma konumuzu, *Türkçe öğretmeni adaylarının farklı türlerdeki cümlelerde vurgulu söylenmesi gereken sözcükleri belirleyebilme becerileri* oluşturmaktadır. Araştırma, 2010 – 2011 eğitim-öğretim yılında Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde okuyan 31 öğretmen adayı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların Türkiye Türkçesinde teorik olarak belirlenen cümledeki vurgulu sözcükle aynı sözcükleri belirleme durumları, eksilteli cümlede katılımcıların vurgulu sözcük tercihlerinin yoğunlaştığı sözcük türü ve katılımcıların belirttiği vurgulanması gereken sözcüklerin görevleri frekans tablosu ile gösterilmiştir. Katılımcıların tercih ettikleri vurgulu sözcüklerle Türkçe dil bilgisi kurallarına göre vurgulanması gereken sözcükler arasındaki farklılık ilişkisel araştırma düzeneklerinden yalnız son testli karşılaştırma gruplu düzenek, Türkçenin dil bilgisi kurallarına göre vurgulanan sözcüklerle dinleyicilerin bu vurgulu okunan sözcükleri belirleyebilme becerileri arasındaki ilişki ise tek grubun birden çok değişkenler arası ilişkisinin incelenmesi düzeneği uygulanmıştır. Çalışmada olasılığı bilinmeyen örnekleme yoluna başvurulmuştur. Araştırma sonucunda katılımcıların Türkiye Türkçesindeki teorik olarak belirlenen cümledeki vurgulu sözcükleri ağırlıklı olarak vurgulamadıkları, eksilteli cümlede vurguyu birbiri ile anlamsal olarak bağımlı son sözcük grubunda yoğunlaştırdıkları, cümlede vurguyu daha çok edat, bağlaç, ünlem üzerine yoğunlaştırdıkları, sesli okumalarda ise vurgulu okunan sözcükleri belirleyebilme oranlarının düşük olduğu, teorik olarak vurgulanması gereken sözcüklerin özel isimler olduğunda hem cümlede hem sesli okumada dinleyiciler tarafından belirleyebilme oranlarının arttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, Türkiye Türkçesinde vurgu, konuşma becerisi, konuşmanın nitelikleri

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** El-mek: brk.tufekcioglu@gmail.com

**INVESTIGATION ON SKILLS OF TURKISH TEACHER
CANDIDATES FOR DETERMINATION OF STRESSED WORDS
IN DIFFERENT TYPES OF SENTENCES**

ABSTRACT

In relation to comprehensible and fluent speaking skills, the professional qualifications, which Turkish teacher candidates need to improve, also include emphatic speaking/reading. In professional sense, particularly Turkish teacher candidates engaged in improving speaking/reading skills of primary school second stage students are required to be aware of their above-mentioned primary duty. Therefore, the subject of our investigation comprises *the skills of Turkish teacher candidates for determining the words need to be stressed in different types of sentences*. This investigation was conducted on 30 teacher candidates studying in Turkish Language Department, Teacher Training Faculty of Mersin University. As a result of this investigation, it has been demonstrated that *the participants do not predominantly stress the words, theoretically deemed as stressed words, in Turkish language, and focus stress on semantically related last phrase in elliptical sentence, and further focus stress mostly on prepositions, conjunctions and exclamations in the sentences, and that the ratios of the participants who are able to determine stressed words in loud readings are ranked low, and that in the cases that the words theoretically required to be stressed are proper names, the ratios of the listeners who are able to determine stressed words both in sentences and in loud readings increase*.

Key Words: Education of Turkish Language, Stress in Turkish Language, Speaking skills and qualifications of speech.

Giriş

Birey olarak sosyal hayatımızdaki iletişim olanağımız konuşma becerimizin etrafında şekillenmektedir. Konuşma bireyin sosyal çevresi ile iletişim kurmasının yanında duygu, düşünce ve gözlemlerini de ifade etmesini sağlamaktadır (Özbay 2006: 7). Bu nedenle konuşma becerisindeki başarımız hayatımızın her alanına doğrudan etki etmektedir. Konuşmanın fizyolojik oluşumuna baktığımızda insan beyninde, oluşmaya başlayan anlama ve anlatma merkezleri ergenlik çağı süresince beynin sağ veya sol yarımküresinde gelişir ve sağ elini kullananlarda sol beyin yarımküresine, sol elini kullananlarda sağ beyin yarımküresine temel beceri (işitme-konuşma-dinleme-anlama) odakları kalıcı olarak yerleşir (Tanrıdağ 1993: 42; Demirezen 2007: 6). Bu nedenle diğer temel beceriler gibi konuşma becerisi de beynin ilgili kısımlarını geliştirmeye yönelik alıştırmalar ile gerçekleştirilmelidir.

Konuşma eğitiminin gelişiminde, konuşmacıdaki sesletim becerisine yönelik çalışmalar büyük önem taşımaktadır. Sesletim yetisi ise okuma becerisi ile yakından ilintili olup aile tarafından edindirilebilen bir beceriden çok, çocuğun kendi okuma çalışmaları ile gelişen bir yetidir (Sénéchal-Lefevre 2002: 455). Bu nedenle özellikle sesli okuma ile konuşma becerisi arasında önemli bir etkileşimin olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda bilinmektedir ki okuma, konuşma, dinleme ve yazma becerileri birbirleri ile yakından ilişkili ve birbirilerini tamamlayan temel becerileri oluşturmaktadır. Bu nedenle söz konusu yetiler, Türkçenin ana dili olarak eğitimi ile birlikte Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de geliştirilmesi gereken beceriler olarak

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013*

durmaktadır. Ancak yabancı dil eğitiminde temel becerileri kazanmak amaçlanırken ana dili eğitiminde bu becerilerin geliştirilmesi üzerinde durulmaktadır. Bu nedenle yabancı dil eğitiminde sınıf içerisinde etkinliği azınlıkta olan bir öğrenci, dinleme etkinlikleri ile anlama becerisini bir ölçüde edinebilmektedir (Tsou 2005: 47). Ancak ana dili eğitiminde öğrenci sınıf içerisinde mutlaka etkin durumda olmalı ve anlama ile anlatma etkinliklerine birebir katılmalıdır.

Bu açıdan bakıldığında dinleme becerisi temel beceriler içerisinde ilk kullanılan ve diğer becerilere de kaynaklık eden bir yetidir (Doğan 2008: 261). Böylece, dinleme/izleme sürecinde güçlük yaşayan çocuklar sözlü iletişimde de güçlük yaşamaktadırlar (Yalçınkaya-Muluk, vd. 2009: 1140). Bu durum da konuşma ve dinleme becerilerinin birbirlerini ne denli tamamladıklarını göstermektedir. İlköğretimde konuşma yeteneğini geliştirme görevi bulunan Türkçe öğretmenleri konuşmanın okuma ve dinleme ile olan bu ilişkisinin bilincinde olmak ve yaptıracakları etkinliklerde bu temel becerileri de dikkate almak zorundadırlar. Ayrıca Türkçe öğretmenleri, ana dili öğrencilerini, dili ifade ve bilgilendirme amaçlarıyla birlikte açık ve etkili kullanabilir duruma da getirmeleri gerekmektedir (Yıldız 2003: 21). Bu nedenle her Türkçe öğretmeni etkili bir konuşmanın niteliklerini bilmenin yanı sıra iyi bir konuşmacıda bulunması gereken özelliklere de sahip olmalıdır.

Konuşmanın Nitelikleri

1. Konuşmanın Fizyolojik Niteliği: Konuşma eyleminin gerçekleşmesi için sesin oluşturulması, sesin oluşturulabilmesi için de öncelikle işitme yetisinin bulunması gereklidir. Bu nedenle konuşma ve dinleme etkinliği birbiri ile etkileşim halinde olduğu söylenebilir. Konuşma, öncelikle solunum ile gerçekleştiğinden, iyi bir konuşmada solunum organlarının uyum içerisinde, sorunsuz çalışması gerekmektedir. Diyafram ve akciğerlerden gelen hava, ses tellerini titreştirerek sesi meydana getirirler. Ton, vurgu, ritim, ezgi tümüyle ses tellerinde oluşur. Konuşma, son halini ağızda almakta ve başta dil olmak üzere, damak, diş, diş etleri, dudaklar, burun, küçük dil gibi fiziksel organlar konuşmayı şekillendirmektedir (Erdem-Deniz, 2008: 78; Baltaş, 1984: 222).

2. Konuşmanın Psikolojik Niteliği: Konuşmayı bir çeşit düşünceleri seslerle dile getirme becerisi olarak adlandırabiliriz. Bu nedenle konuşmanın düşünsel boyutu, konuşmanın niteliği ile doğrudan ilişkilidir. Ayrıca konuşmanın düşünsel boyutunda dış uyaranlara verilen sözsöz tepkiler, konuşmanın psikolojik boyutunu oluşturmaktadır (Taşer, 2009). Özellikle uyaranlar ve bu uyaranlara verilen tepki boyutunda bu nitelik kendini gösterir.

3. Konuşmanın Toplumsal Niteliği: Toplumsal yaşamın sonucu olarak oluşan konuşmanın niteliği, toplumun yapısından etkilenmektedir (Taşer 2009; 75). Toplum, dil ve kültür birbirlerini sürekli etkileyen ve birbirlerinden beslenen kaynaklar olarak düşünüldüğünde konuşma eğitimi atasözü, deyim gibi kültürel öğelerden beslenmeli ve yine bireyin yaşadığı topluma yönelik olmalıdır.

Konuşma birçok öğenin uyum içerisinde çalışması ile oluşmakta ve konuşma esnasında yüz ifadesinin beden duruşunun, sesin, bakışın anlamı bulunmaktadır (Selimhocaoglu 2004: 3). Bu nedenle konuşmanın etkili olabilmesi için konuşmacının da şu nitelikleri bulundurması gereklidir:

2.Konuşmacının Nitelikleri

1. Doğru duruş: Bedeni iyi bir şekilde ayarlamak, “baş – ense – sırt” düzgünlüğü ile doğru orantılıdır. Gerek konuşmanın rahat yapılabilmesi gerekse etkili olabilmesi için konuşma sırasındaki duruşun etkisi yadsınmaz. Özellikle konuşma sırasında ellerin konumu çok önemlidir. Konuşma sırasında eller orkestra şefinin tuttuğu batonla aynı işlevdedir (Baltaş-Baltaş 2009 :53).

2. Solunum – Doğru nefes: Konuşma sırasında nefesi iyi ayarlayabilmek ve solunumu konuşma ile etkileşim halinde yapabilmek hem konuşmaya ahenk katmakta hem de konuşma sırasındaki olası kesilmelere engel olmaktadır. Bu noktada soluk-ses uyumu sağlanmalı ve soluğun

Turkish Studies

uygun zaman ve ölçüde alınıp sesletime uyumlu verilmesi, soluğun dizginlemesi gerekmektedir (Günaydın 2006: 55). Ayrıca vurgu ve tonlamalar da doğru nefes olarak yapılmalıdır.

3. Doğru ses: Ses, konuşmayı oluşturan temel etkenlerdendir (Taşer 2009; 121). Ses; kaburga – karın – diyafram kaslarının uyumu ile, gırtlaktaki ses tellerinin, akciğerlerden gelen havayı titreştirerek ses dalgalarına dönüştürmesi, bu ses dalgalarının; göğüs, gırtlak, ağız, geniz ve yüzdeki (frontal ve nazal) sinüs boşluklarında tınlaması ile oluşmaktadır. Doğru ses perdesini yakalamak konuşmaya duygu katmakla doğru orantılıdır (Özçimen 2008: 161).

İyi bir konuşmacı bu niteliklerle birlikte konuşma sırasında iyi bir diksiyona, boğumlamaya ve vurgu yapabilme yeteneğine de sahip olmalıdır. Söyleyiş olarak da adlandırılabilen diksiyon, konuşma sırasında duygu ve düşünceleri üslubuna uygun olarak anlatmak için sesi doğru kullanma sanatı olarak tanımlanabilir (Temizyürek-Erdem vd 2007: 70). Ekleme olarak da adlandırılan boğumlama, ses yolunun kimi nokta ya da bölgelerde daralması ya da kapanması olarak tanımlanmaktadır (Vardar, 2002: 90). Bunlarla birlikte iyi bir konuşmacının kendine güveni de tam olmalıdır. Bu nedenle konuşma eğitiminde ilk olarak bireyin kendine güveninin de üst düzeye ulaştırılması amaçlanmalıdır (Demir 2010: 415).

Konuşmanın anlaşılabilir olması için iyi bir diksiyon ve boğumlama ile birlikte iyi bir vurgulamanın da yapılması gerekmektedir. Konuşma vurgulu söylemler sayesinde monotonluktan kurtulur (Ergin 2005: 103). Vurgulu sözcüklerden yoksun olan bir konuşmada daha az enerji harcanmasına rağmen, o konuşma ahenkten ve belli ölçüde anlam ayrımlarından da yoksun olacaktır (Burzio 2007: 154). Konuşmada vurgunun diğer bir önemi ise dinleyicilerin dikkatini toplayıcı nitelikte olmasıdır. Özellikle cümledeki vurgunun bu özelliği bir öğretmenin öğrencilerine vermek istediği iletiyi oluşturmadaki en önemli yardımcısıdır.

Türkiye Türkçesinde Vurgu

Vurgu, okuma ya da konuşma sırasında bir sesin ya da sözcüğün diğerlerine göre baskılı söylenmesi ile oluşmaktadır (Bilgin, 2002: 111). Sözcükler içerisinde belli sesleri baskılı sesletilmesiyle *sözcük vurgusu*, cümle içerisinde ise belli sözcüklerin baskılı sesletilmesi ile de *cümle vurgusu* oluşmaktadır (Demircan, 1975: 284; Ergenç 2002: 29; Uçgun, 2007: 63). Vurgu, konuşmalara duygu ve açıklık katmakla birlikte, özellikle sesteş sözcüklerde anlam ayırt edici işlevleri de vardır. Dinleyen açısından ise hece yüksekliği olarak tanımlanabilmekte ve bu hece yüksekliğini oluşturan özellikler ise “ünlü uzunluğu, ünlü yeğinliği, ses perdesinin değişimi, ünsüz yeğinliği” olarak sıralanmaktadır (Demircan, 1976: 196).

Değişik kaynaklarda vurgu farklı açılardan sınıflandırılrsa da genel olarak ekte, sözcükte, tümcede olmak üzere üç başlık altında incelenmektedir. Ancak ekte vurgu ve sözcükte vurgu cümledeki anlamdan ilintisiz değildir (Suomi-Ylitalo, 2004: 35).

1. Ekte vurgu

Türkçede vurgulu eklerin ağırlıklı olarak son seste olduğuna yönelik genel bir görüş bulunmaktadır. Ancak Türkçede konuşma dilinin esnekliği vurgulu seslerin de yerlerinin değişmesine neden olmaktadır. Bu nedenle bazı ekler vurgunun yerini değiştirmektedir (Demircan 1975: 334; Dursunoğlu 2006: 270; Bilgin 202: 112). Bunlara değinecek olursak:

1.1.Vurguyu Kendinden Önceki Sese Çeken Ekler

1. Olumsuzluk eki “-ma/-me”: Olumsuzluk eki alan sözcükte vurgulu ses olumsuzluk ekinin önceki ek üzerindedir.

Anlaşılmadı, Gelmedi, Başlamadı...

Ancak geniş zaman kipinde ise vurgu olumsuzluk ekinin üzerindedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Bir daha buraya gelmez. O konuyu tekrar konuşmam.

2. “-leyin” eki sözcüğe zaman anlamı veriyorsa vurgu, kendinden önceki ses üzerindedir.

Sabahleyin, Akşamleyin ...

3. “-gil” eki alan sözcükte vurgulu ses, bu ekten önceki ses üzerindedir.

Amcamgil, Dayımgil, Hasangil ...

4. “-ce/-ca” eki alan sözcükte vurgulu ses bu ekten önceki ses üzerindedir.

Sence, Japonca, Türkçe...

Ancak bu ek küçültme anlamı verdiği için vurguyu üzerine çeker.

İrice bir adamdı. Genişçe bir salon.

5. “-ile” bağlacı ile ek eylemin “-imiş, -ise, -idi, -iken” çekimleri sözcüğe bağlandığında vurgu kendinden önceki sestedir.

Arabanla, Yemekmiş, Evdi, Hastayken, İyise...

6. Soru edatı “mı/mi” olan söz grubunda vurgu, bu edattan önceki ses üzerindedir.

Geldin mi? **Baktın** mı?

Yüklemde ise vurgu genellikle son ses üzerindedir.

Eve geç **geldi**.

2. Sözcükte Vurgu

Türkçede genel olarak vurgu sözcükteki son seste oluşmaktadır. Ek aldıkça da vurgu son heceye doğru kaymaktadır (Ergenç 2002: 30; Demircan 1975: 337).

Giden, Gidenler, Gidenlerin

Yer adlarında ise vurgu genellikle başta yer alır.

Ankara, Konya, Bursa ...

Yer adı ikiden fazla sestem oluşuyorsa ve ikinci seslemdeki ses sayısı ilk seslemde fazla ise vurgu ikinci ses üzerindedir (Bilgin 2002; 111).

İstanbul, Antalya, Almanya ...

Pekiştirme ekleri alan sözcüklerde vurgu pekiştirme sesleri üzerindedir.

Masmavi, Yemyeşil ...

Bileşik fiillerde ise vurgu “-iver” tezlilik fiiliyle yapılan şekilde anlam ayırt edici unsur da olabilmektedir.

O’kuyuverdi (çabucak okudu.) Okuyuverdi! (benim için okudu.) (Demir 1994: 91).

Sözcükte vurgulanan ses, sözcüğün anlamını da değiştirebilmektedir. Bu nedenle “anlam ayırıcı vurgu” da denmektedir (Çevik 2002: 179).

“Seni sevdiğimde **yazdı**.”

“Bana ilk mektubu Ahmet **yazdı**.” (Çevik 2002: 179).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

3. Cümlede Vurgu

Konuşma sırasında kurulan cümlelerde bilgi veren veya önemli olduğu düşünülen sözcükler vurgu ile belirlenir. Cümlede vurgulanan sözcük, cümleyi meydana getiren sözcüklerden daha yüksek bir şiddette sesletilir (Banguoğlu 1986: 120). Bu nedenle cümle içerisinde bir sözcüğü vurgulamak bir çeşit o sözcüğü odaklamak anlamına geldiğinden, cümle vurgusuna “odaklama” sözcüğünü kullanmak da doğru bir tanımdır (Demircan 1979: 158). Türkiye Türkçesinde bir sözcüğü cümle içerisinde vurgulama yöntemleri şu şekilde açıklanmıştır:

1. Fiil cümlelerinde vurgulanan sözcük yüklemden önce yer alır.

Okula dün **servisle** gittim.

Soruları **sessizce** çözdü.

Sizi kıyıda **ben** gördüm.

Yarın **Ankara'dan** geleceğim.

2. İsim cümlelerinde vurgu, yüklem üzerinde bulunur.

Çok güzel bir **sahildi**.

O saatlerde ben **arabadaydım**.

3. Soru sözcüğünün bulunduğu cümlelerde vurgu soru sözcüğü üzerindedir.

Dün bize **kim** geldi?

Bu yaz **nereye** gideceksin?

4. “mI” soru edatı ile kurulan cümlede vurgu, bu edattan önceki sözcüktedir.

Dün gece eve **geldin** mi?

Kitabı **sen** mi aldın?

Cümle vurgusu tümce içerisinde gezicidir, bu nedenle cümle vurgusuna *değer vurgusu* ya da *mantık vurgusu* da denmektedir (Ediskun 2004: 95).

Araştırmanın Amacı

Araştırmamızın amacı Türkçe öğretmeni adaylarının farklı türlerdeki (isim cümlesi, fiil cümlesi, soru cümlesi, eksiltili cümle) cümlelerde vurgulu sesletilmesi gereken sözcüklere yönelik tercihlerini belirlemek, bu tercihlerin Türkiye Türkçesi dil bilgisi kurallarına göre vurgulu söylenmesi gereken sözcüklerle uyumunu saptamak ve Türkçe öğretmeni adaylarının vurgulu seslettikleri sözcükleri, dinleyenlerin belirleyebilme becerisini saptamaktır. Bu amaçla çalışmada, şu alt problemlere yer verilmiş ve bu problemlere yanıt aranmıştır.

1. Katılımcıların kaç, Türkiye Türkçesindeki teorik olarak belirlenen cümledeki vurgulu sözcükle aynı sözcükleri vurgulamaktadır?
2. Eksiltili bir cümlede katılımcıların vurgulu sözcük tercihleri hangi sözcük türü üzerine yoğunlaşmıştır?
3. Katılımcıların belirttiği vurgulanması gereken sözcükler hangi görevdeki sözcüklerdir?
4. Katılımcıların tercih ettikleri vurgulu sözcüklerle Türkçe dil bilgisi kurallarına göre vurgulanması gereken sözcükler arasında farklılık var mıdır?

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

5. Türkçenin dil bilgisi kurallarına göre vurgulanan sözcüklerle dinleyicilerin bu vurgulu okunan sözcükleri belirleyebilme becerileri arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırma, Türkçe öğretmeni adaylarının farklı türlerdeki cümlelerin sesletiminde vurgulu sözcük tercihleri ile Türkçede cümle vurgusu kuralları arasındaki uyumu belirleyebilmek açısından önemlidir. Ayrıca bir öğretmenin mesleki başarısı sesini kullanabilme, cümledeki önemli noktaları vurgulayabilme başarısı ile doğru orantılıdır. Bu açıdan bakıldığında araştırma, Türkçe öğretmeni adaylarının yaptığı sesli okumalarda vurgulu sözcüklerin belirlenebilme düzeylerini saptamak açısından da önemlidir.

Yöntem

Araştırmada, katılımcıların Türkiye Türkçesinde teorik olarak belirlenen cümledeki vurgulu sözcükle aynı sözcükleri belirleme durumları, eksilteli cümlede katılımcıların vurgulu sözcük tercihlerinin yoğunlaştığı sözcük türü ve katılımcıların belirttiği vurgulanması gereken sözcüklerin görevleri frekans tablosu ile gösterilmiştir. Katılımcıların tercih ettikleri vurgulu sözcüklerle Türkçe dil bilgisi kurallarına göre vurgulanması gereken sözcükler arasındaki farklılık ilişkisel araştırma düzeneklerinden yalnız son testli karşılaştırma gruplu düzenek, Türkçenin dil bilgisi kurallarına göre vurgulanan sözcüklerle dinleyicilerin bu vurgulu okunan sözcükleri belirleyebilme becerileri arasındaki ilişki ise tek grubun birden çok değişkenler arası ilişkisinin incelenmesi (Erkuş 2009: 81) düzeneği uygulanmıştır. Araştırma çerçevesinde olasılığı bilinmeyen örnekleme yoluna başvurulmuş ve Mersin Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği son sınıfında okuyan 31 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerini oluşturmak amacıyla, katılımcılara Ahmet Muhip Dranas'ın *Yazılar* adlı toplu yazılarının bulunduğu kitabındaki (Dranas 2000: 266) "*Bir Resim Galerisi*" adlı köşe yazısından araştırma amacına uygun cümleleri içeren iki paragraf, yazılı metin hâlinde verilmiştir. Öncelikle, katılımcılardan söz konusu metin içerisinde kendilerine göre vurgulu söylenmesi gereken sözcüklerin altını çizip altlarına "1" yazmaları istenmiştir. Araştırmaya katılan 31 öğrencinin bu işlemi gerçekleştirmelerinin ardından katılımcılardan gönüllülük esasına göre sırayla 10 kişi belirlenerek bu kişilerden, vurgulu söylenmesi gerektiğine inandığı sözcükleri vurgulu bir şekilde sesletmesi istenmiştir. Dinleyicilerden de okuyucuların yaptıkları sesli okumaları önlerindeki metinden takip etmeleri ve vurgulu seslettikleri sözcüklerin altını çizerek birinci okuyucu için "2", ikinci okuyucu için "3" .... onuncu okuyucu için "11" yazmaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Öncelikle katılımcıların altlarını çizip "1" yazarak belirledikleri vurgulu sesletilmesi gereken sözcükler belirlenmiş ve bu sözcüklerin cümle türlerine göre dağılımları frekans tablosunda gösterilmiştir. Ardından katılımcıların belirledikleri vurgulu söylenmesi gereken sözcükler ile Türkiye Türkçesi dil bilgisi kurallarına göre vurgulanması gereken sözcüklerin uyumu "Ki - Kare Uygunluk Testi" ile belirlenmiştir. Araştırmanın bir diğer ayağı olan Türkçe dil bilgisi kurallarına göre vurgulu sesletilen sözcüklerle dinleyicilerin bu sözcükleri belirleyebilme başarıları arasındaki uyumdur. Bu amaçla yapılan işlem ise, her bir okuyucunun vurgulu seslettiği sözcükleri 30 kişilik dinleyici grubundan 15 kişi ve üzerinde belirlenebilenler başarılı sayılmış ve Türkçe dil bilgisi kurallarına göre vurgulu sesletenler ile dinleyici grubunun bu vurgulu sesletimi belirleme başarıları arasındaki ilişki yine "Ki-Kare Uygunluk Testi" ile belirlenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırma amacına uygun olarak uygulanan istatistiksel analizlere ve bu analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir. Tablo 1'de Türkçe dil bilgisi kurallarına göre vurgulanması gereken sözcüklerle katılımcıların bu sözcükleri tercih etme durumu frekans tablosu ile

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

gösterilmektedir. Tablo 2’de ise katılımcıların, dil bilgisi kitaplarında yer almayan eksilteli cümledeki vurgulu sözcük tercihleri gösterilmektedir. Tablo 3’te cümlelerde en fazla vurgulanan sözcükler sayıları ile verilmiştir. Tablo 4’te de katılımcıların tercih ettikleri vurgulu sözcüklerle Türkçe dil bilgisi kurallarına uygun vurgulanması gereken sözcükler arasındaki uyum ki-kare tablosu ile gösterilmektedir. Tablo 5’te ise Türkçenin dil bilgisi kurallarına göre vurgulanan sözcüklerle dinleyicilerin bu vurgulu okunan sözcükleri belirleyebilme başarıları arasındaki ilişkiyi gösteren ki-kare tablosu verilmiştir.

Tablo 1. Türkçe Dil Bilgisi Kurallarına Göre Vurgulanması Gereken Sözcüklerle Katılımcıların Bu Sözcükleri Tercih Etme Sayıları

Sözcükler	f	Yüzde (%)
(Esat)Subaşı’na	21	67,74
olmasını	0	0,00
kendisini	14	45,16
iş	3	9,67
Gösterebilir	0	0,00
kaç	6	19,35
tablolar	8	25,80
kaç	3	9,67
(Hediye) etmiş	10	32,25
var	1	3,22
parayla	13	41,93
değildir	0	0,00
parasızdır	8	25,80
adamı	4	12,90
galerisini	6	19,35
Diyojen	21	67,74
adam	16	51,61
Toplam Kişi Sayısı	31	

Yukarıdaki tablo incelendiğinde 31 katılımcıdan 21’i (%67,74) cümledeki vurguyu özel isme yükledikleri görülmektedir. “Esat Subaşı” sözcüğü fiil cümlesinde yüklemden önce yer almaktadır. Ancak yine fiil cümlesinde yüklemden önce yer alan “olmasını” sözcüğünü ise vurgulayan olmamıştır. İsim cümlesinde yüklemi oluşturan “iş” sözcüğünü ise katılımcılardan 3 (%9,67) kişi vurgulu okunması gerektiğini belirtmiştir. Soru cümlesinde, soru edatından önce yer alan “gösterebilir” sözcüğünü ise vurgulu olarak sesletilmelidir diyen çıkmamıştır. Soru cümlesine soru anlamını veren “kaç” sözcüğünü ise belirleyen 6 (%19,35) kişi olmuştur. Fiil cümlesinde yüklemden önce yer alan isimleşmiş bileşik fiil olan söz grubunu ise 10 (%32,35) kişi vurgulu olarak belirlemiştir. Soru cümlesinde soru edatından önce yer alan “var” sözcüğünü ise 1 (%3,22) kişi belirleyebilmiştir. Yine cümle içerisinde aynı konumda olan “parayla” sözcüğünü ise belirleyenlerin sayısı 13’tür (%41,93). İsim cümlesinde yüklem konumunda olan “değildir” sözcüğünü belirleyebilen çıkmamıştır. Aynı konumda olan “parasızdır” sözcüğünü ise belirleyebilenler 8 (%25,80) kişidir. Fiil cümlesinde yüklemden önce yer alan “adamı” sözcüğünü vurgulayanlar ise 4 kişidir. Aynı durumda olan “galerisini” sözcüğünü 6 (%19,35) kişi vurgulamıştır. İsim cümlesinde yüklem konumunda olan “Diyojen” sözcüğünü 21 (%67,74) kişi

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

vurgulamıştır. Fiil cümlesinde yüklemden önceki sözcük olan “adam” ise 16 (51,61) kişi tarafından vurgulanmıştır. Bu veriler katılımcıların cümle içerisinde vurgu tercihlerini özel isimler üzerinde yoğunlaştırdıklarını göstermektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Eksiltili Cümledeki Vurgulu Sözcük Tercihleri

“yahut da Hollanda denizi, yel değirmeni, kartpostal taklidi manzara ve natürmortlar yerine gerçek sanat eserleri...”

Sözcük veya Sözcük Grubu	f	Yüzde %
Asılır	2	6,45
Yahut	6	19,34
Yahut da	3	9,67
Da	3	9,67
Yel değirmeni	1	3,22
Kartpostal	1	3,22
Kartpostal taklidi manzara	1	3,22
Yerine	1	3,22
Gerçek	2	6,45
Gerçek sanat eserleri	10	32,25
Toplam Kişi Sayısı	31	

Yukarıdaki tablo incelendiğinde katılımcılar ağırlıklı olarak son üç sözcüğü içeren söz grubunu vurguladıkları görülmektedir. İkinci sıradaki en fazla vurgulanan sözcük ise bağlaçlar ve bağlaç gruplarıdır. Tabloya göre eksiltili cümledeki son söz grubu (“gerçek sanat eserleri” %32,25) cümleleri bağlama görevindeki bağlaç (“yahut” %19,34) ağırlıklı olarak tercih edilmiştir. Ayrıca katılımcılar, eksiltili cümlede anlam bütünlüğü taşıyan söz gruplarını sözcüklerin cümledeki dizilişine vurgulu sesletilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 3. Cümlelerde En Fazla Vurgulanan Sözcük Sayıları

Sözcükler	F (Kişi)
Şimdi	24
Muvaffak	3
Kendisini	14
Evet	23
Elbette	13
Ki	13
Gerçek sanat eserleri	10
Kaç kişi	12
Hediye etmiş	7
Meraklısı	7
Parayla	13
Belki	9
Zavallılar – Parasızdır	8
Bulunmaz adamı	13
Galerisini	6
Diyojen	21
Adam	6
Toplam Kişi Sayısı	31

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Yukarıdaki tablo incelendiğinde katılımcıların vurgulu tercihleri “şimdi, elbette, ki, evet, belki” gibi ünlem, onaylama, bağlaç veya düşünceyi ağırlıkla etkileyen zaman sözcüklerini vurguladıkları görülmektedir. Tabloya göre, katılımcılar cümle başındaki ünlem “Şimdi” (24 kişi), onaylama bildiren sözcük “Evet” (23 kişi) ve cümledeki özel isim “Diyojen” (21 kişi) sözcüklerini ağırlıklı olarak vurgulamışlardır. Tablo incelendiğinde katılımcılar, sözcüklerin cümledeki dizilişlerinden çok anlam ve görevlerine göre farklı sözcük ya da sözcük gruplarının vurgulu sesletilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 4. Katılımcıların Tercih Ettikleri Vurgulu Sözcüklerle Türkçe Dil Bilgisi Kurallarına Göre Vurgulanması Gereken Sözcükler Arasındaki İlişkiyi Gösteren K-Kare Tablosu

Cümleler	Vurgulu Sözcükleri Belirleme Durumu						X ²	p
	Belirleyen		Belirleyemeyen		Toplam			
	f	%	f	%	f	%		
1.	20	64,5	11	35,5	31	100	2,61	,106
2.	0	0	31	100	31	100	0,00	0,00
3.	12	38,7	19	61,3	31	100	1,58	,209
4.	3	9,7	28	90,3	31	100	20,16	,000
5.	1	3,2	30	96,8	31	100	27,19	,000
6.	7	22,6	24	77,4	31	100	9,32	,002
7.	7	22,6	24	77,4	31	100	9,32	,002
8.	5	16,1	26	83,9	31	100	14,22	,000
9.	4	12,9	27	87,1	31	100	17,06	,000
10.	4	12,9	27	87,1	31	100	17,06	,000
11.	12	38,7	19	61,3	31	100	1,58	,209
12.	4	12,9	27	87,1	31	100	17,06	,000
13.	8	25,8	23	74,2	31	100	7,25	,007
14.	4	12,9	27	87,9	31	100	17,06	,000
15.	6	19,4	25	80,6	31	100	11,64	,001
16.	18	58,1	13	41,9	31	100	,80	,368
17.	16	51,6	15	48,4	31	100	,032	,857

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Yukarıdaki tabloda dil bilgisi kuralları ile aynı sözcükleri vurgulayan katılımcılar ile dil bilgisi kurallarından farklı sözcükleri vurgulayan katılımcıların arasındaki ilişkiyi gösteren ki-kare uygunluk testi tablosu verilmektedir. Tablo incelendiğinde 1'inci, 3'üncü, 11'inci, 16'ncı ve 17'nci sözcükler arasında beklenen değerler ile gözlenen değerler arasında anlamlı farkın olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$). Ancak diğer veriler için beklenen değerler ile gözlenen değerler arasında anlamlı farkın olduğu kabul edilmiştir ($p < 0,05$).

Ek 1'de sözcükler incelendiğinde 1. sözcüğün özel isim "Subaşı", 3. sözcüğün anlamı pekiştirme görevi de bulunan dönüşlülük zamiri "kendisini", 11. Sözcüğün edat (ile) birleşen bir sözcük "parayla" 16. sözcüğün yine bir özel isim "Diyojen" ve 17. sözcüğün bir isim "adam" olduğu görülmektedir. Teorik olarak belirlenen ikinci cümledeki vurgulanması gereken sözcüğü ise vurgulayan olmamıştır. İkinci, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, on ikinci, on üçüncü, on dördüncü ve on beşinci cümlelerdeki sözcükler için teorik olarak belirlenen kurallar ile katılımcıların tercih ettikleri sözcükler arasında anlamlı fark bulunmuştur. Böylece bu cümlelerde katılımcıların tercih ettikleri sözcüklerin teorik olarak belirlenen kurallarla uyum göstermediği söylenebilmektedir.

Tablo 5. Türkçenin Dil Bilgisi Kurallarına Göre Vurgulanan Sözcüklerle Dinleyicilerin Bu Vurgulu Okunan Sözcükleri Belirleyebilme Başarıları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Ki-Kare Tablosu

Vurgulanması gereken Sözcükler	Vurgulu Sözcükleri Belirleme Durumu						X ²	p
	Belirleyen		Belirleyemeyen		Toplam			
	F	%	F	%	F	%		
1.	20	64,5	11	35,5	31	100	2,61	,106
2.	0	0	31	100	31	100	0,00	0,00
3.	12	38,7	19	61,3	31	100	1,58	,209
4.	3	9,7	28	90,3	31	100	20,16	,000
5.	1	3,2	30	96,8	31	100	27,19	,000
6.	7	22,6	24	77,4	31	100	9,32	,002
7.	7	22,6	24	77,4	31	100	9,32	,002
8.	5	16,1	26	83,9	31	100	14,22	,000
9.	4	12,9	27	87,1	31	100	17,06	,000
10.	4	12,9	27	87,1	31	100	17,06	,000
11.	12	38,7	19	61,3	31	100	1,58	,209
12.	4	12,9	27	87,1	31	100	17,06	,000
13.	8	25,8	23	74,2	31	100	7,25	,007
14.	4	12,9	27	87,9	31	100	17,06	,000
15.	6	19,4	25	80,6	31	100	11,64	,001
16.	18	58,1	13	41,9	31	100	,80	,368
17.	16	51,6	15	48,4	31	100	,032	,857

Yukarıdaki tabloda 30 kişilik dinleyici grubundan vurgulu sesletimleri başarılı bir şekilde belirleyebilenlerin sayısı 15 ve üzerinde olduğunda, o sözcüğün vurgusu "başarılı olarak belirlendi" kabul edilmiştir. Bu duruma göre 1. cümledeki (Subaşı), 3. cümledeki (kendisini), 11. cümledeki (parayla), 16. cümledeki (Diyojen), 17. cümledeki (Adam) sözcükler için anlamlı farkın olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Bu sonuca göre bu sözcüklerin başarılı olarak belirlenebildikleri anlaşılmaktadır. Diğer sözcüklerin ki-kare uygunluk testi sonucuna göre anlamlı farkın olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Bu sonuca göre diğer cümlelerde katılımcıların seslettikleri sözcükler başarılı olarak belirlenemediklerini anlaşılmaktadır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Sonuç ve Tartışma:

Araştırmamız sonucunda, Türkçenin dil bilgisi kurallarına göre vurgulu sesletilmesi gereken sözcüklerden ikisi (1. ve 16. cümlelerdeki sözcükler), katılımcıların yarısından fazlası tarafından belirlenmiştir. Diğer sözcüklerin belirlenme düzeyinin katılımcıların yarısından az olduğu görülmektedir. Bu sözcükler irdelendiğinde birinin fiil cümlesinde yüklemden önceki sözcük olduğu diğerinin ise isim cümlesinde yüklem görevinde olduğu görülmektedir. Paragraftaki aynı cümle türlerindeki ve aynı görevlerdeki vurgulanması gereken sözcüklerin (2., 3., 4. 7., 9., 11., 12., 13., 14. ve 15. cümleler) belirlenemediği (Katılımcıların yarısından azının belirleyebildiği) düşünüldüğünde, bu durumun cümle türlerinden kaynaklanmadığı görülmektedir. İki sözcüğünde özel isim olması ve aynı türlerdeki farklı cümlelerde vurgulanması gereken sözcükler belirlenemezken bu sözcüklerin ağırlıklı olarak belirlenmiş olması (21 kişi) dil bilgisi kurallarının aksine cümle türlerinin değişmesine rağmen cümlede özel isimlerin cümlede vurguyu üzerlerine çektiklerini göstermektedir. Aynı sözcükleri dinleyicilerin belirleme düzeyleri için yapılan ki-kare uygunluk testi sonucunda ise beklenen sesleticilerin bu sözcükleri vurgulu okumaları ile dinleyicilerin bu vurguları belirleyebilme düzeyleri arasında farkın olmadığı saptanmıştır. Bu durumda cümlede vurgulu sesletilen özel isimlerin daha kolay belirlendiği görülmüştür.

Araştırma çerçevesinde taranan alanyazında eksilteli cümlelerde vurgunun yeri konusunda bir bildirimle rastlanmamıştır. Araştırmadaki katılımcıların bu cümlede vurguyu ağırlıklı olarak son üç söz grubuna yükledikleri görülmektedir. Bu söz grubunun bileşik isimi niteleyen bir sıfattan oluştuğu düşünüldüğünde vurgunun eksilteli cümlelerde sona kaydığını görmekteyiz. Ayrıca araştırmadaki katılımcılar “gerçek sanat eserleri, hediye etmiş, kaç kişi, bulunmaz adamı” gibi söz gruplarını Türkçe dil bilgisi kurallarına aykırı olarak ayırmadan vurgulu olarak sesletilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Katılımcılar, cümle içerisindeki “şimdi, evet, belki, ki, elbette” gibi anlatımı pekiştiren veya bağlayan edat, bağlaç ve ünlemlerin de vurgulu sesletilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Türkçe dil bilgisi kitaplarında ise cümle içerisindeki bu tür sözcüklerin vurgu konumları yeterince açıklanmamış durumdadır. Katılımcıların tercih ettikleri vurgulu sözcükler ile bu sözcükleri belirleyebilme düzeyleri arasında beş sözcük haricinde (subaşı, kendisini, parayla, Diyojen, adam) ki-kare uyumluluk testine göre fark çıktığı görülmektedir. Buna dayanarak katılımcıların tercih ettikleri vurgulu sözcükler ile Türkçe dil bilgisi kitaplarındaki vurgulanması gereken sözcük türleri ağırlıklı olarak farklılık göstermektedir. Her ne kadar cümle içerisindeki vurgunun gezici olduğu belirtilse de katılımcıların aynı türdeki cümlelerde farklı görevlerdeki sözcükleri tercih etmeleri dil bilgisine göre uyumsuzluk olduğunu göstermektedir. Yine katılımcıların ağırlıklı olarak tercih ettikleri ve dil bilgisi kuralları ile uyumluluk gösteren sözcüklerin (subaşı, kendisini, parayla, Diyojen, adam) dinleyici grubu tarafından da belirlenebildikleri görülmektedir.

Öneriler

Araştırma sonucunda dil bilgisi kurallarının Türkiye Türkçesindeki vurgu konusunda her cümle çeşidini kapsamadığı, kapsadığı cümle çeşitlerinin ise katılımcılar tarafından benimsenmediği görülmüştür. Dil bilgisi kurallarının yaşayan dili betimlediği düşünüldüğünde bu konuda uygulamaya yönelik çalışmalar sonucunda bu kuralların yeniden değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca vurgulu sesletimin öğretmen – öğrenci etkileşiminde ve eğitimin başarısındaki önemi yadsınamaz. Bu nedenle vurgulu konuşma ve özellikle anlam değeri taşıyan ve anlamı etkileyen cümle vurgusu her öğretmen tarafından bilinmeli ve bilinçli bir şekilde uygulanmalıdır. Bu nedenle vurgulu konuşma ve okuma eğitimi ders kapsamına alınmalı ve yalnızca Türkçe eğitimi ders programı ile sınırlı kalmamalıdır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Yapılan alanyazın araştırması sonucunda Türkçenin dil bilgisi yapısını betimleyen kaynakların yıllar boyunca güncellenmediği ve birçok açıdan bu kaynakların yeterli olmadığı kanısına varılmıştır. Özellikle vurgu konusu kullanıma göre yapılan açıklamaların yetersiz kaldığı bir alan olarak görülmektedir. Bu konudaki araştırmaların uygulamalar ile desteklenerek yeniden ele alınması ve var olan eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- BALTAŞ, A. (1984). "Disfazik türde konuşma bozukluklarının lokalizasyonunda psikometrik testlerin değeri." *Pedagoji*, 2, 221-238
- BALTAŞ, Z. Baltaş, A. (2009). *Bedenin Dili*. Remzi Kitapevi: İstanbul.
- BANGUOĞLU, T. (1986). *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- BİLGİN, M. (2002). *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz*. Kültür Bakanlığı-Kültür Eserleri: Ankara
- BURZİO L. (2007). "Phonology and Phonetics of English Stress and Vowel Reduction." *Language Sciences*. Volume: 29 ss: 154-176
- ÇEVİK, N. (2002). *Konuşma Tekniği*. Kültür Bakanlığı: Ankara.
- DEMİR, T. (2010). "Konuşma Eğitiminde Benmerkezci Konuşmaya Yönelik Bir Değerlendirme." *Kastamonu Eğitim Dergisi*. C:18 No: 2 ss: 415-430.
- DEMİRCAN, Ö. (1975). "Türk Dilinde Vurgu: Sözcük Vurgusu." *Türk Dili* c:31 S:284 ss:333-339
- DEMİRCAN, Ö. (1976). "Türk Dilinde Ek Vurgusu." *Türk Dili*. C:33, S:294 SS:196-200
- DEMİRCAN, Ö. (1976). "Türkiye Yer Adlarında Vurgu." *Türk Dili*. C:34 s: 300 SS: 402-411
- DEMİREZEN, M. (2003). "Yabancı Dil ve Ana dil Öğreniminde Kritik Dönemler." *Dil Dergisi*. Sayı:118 ss:5-15
- DOĞAN, Y. (2008). "İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisini Geliştirmede Etkinlik Temelli Çalışmaların Etkililiği." *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. (6) 2. SS: 261-286
- DRANAS, A, M. (2000). *Yazılar*. Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.
- DURSUNOĞLU, H. (2006). "Türkiye Türkçesinde Vurgu." *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi / Journal Of Graduate School Of Social Sciences*, Cilt 7, Sayı 1 (2006).
- EDİSKUN, H. (2004). *Türk Dil bilgisi Sesbilgisi-Biçimbilgisi-Cümlebilgisi*. Remzi Kitapevi: İstanbul.
- ERDEM, İ., Deniz, K. (2008). "Güzel Konuşma Kurslarında Verimliliği Arttırmaya Yönelik Bir Alan Araştırması." *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Yıl/Year: 2008 " Cilt/Volume: 5 " Sayı/Issue: 10
- ERGENÇ, İ. (2002). *Konuşma Dili ve Türkçenin Söyleyiş Sözlüğü*. Multilingual Yay.: İstanbul
- ERGİN, M. (2005). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Yay: Ankara
- ERKUŞ, A. (2009). *Davranış Bilimleri için Bilimsel Araştırma Süreci*. Seçkin Kitap:Ankara.
- GÜNAYDIN Y. (2006). Ana dili öğretiminde diksiyon uygulamaları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi*.
- ÖZBAY, M. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri 1*. Öncü Kitap. Ankara.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

- ÖZÇİMEN, A. (2008). “Etkili-Anlaşılır Konuşma Eğitimi İçin Temel Faktörler.” *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 26, Sayfa 155 -166, 2008*
- SELİMHOCANOĞLU, A. (2004). “İletişim Ve Sınıf İçi İletişimin Önemi.” *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.*
- SÉNÉCHAL M, Le Fevre, J, A. (2002). “Parental involvement in the development of children’s reading skill: A five-year longitudinal Study.” *Child development, March/April Volume 73, number 2 page: 445-460*
- TANRIDAĞ, O. (1993). *Afazi*, Ankara: GATA Basımevi.
- TAŞER, S. (2009). *Konuşma Eğitimi*. Pegasus Yayınları: İstanbul.
- TEMİZYÜREK, F. Erdem, İ. Temizkan, M. (2007). *Konuşma Eğitimi*. Öncü Kitap: Ankara.
- UÇGUN, D. (2007). “Konuşma Eğitimini Etkileyen Faktörler.” *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı:22, Cilt:1 ss:59-67*
- VARDAR, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Multilingual: İstanbul.
- YALÇINKAYA, F. MULUK, Balay, Nuray. ŞAHİN, Semra. (2009). “Effect of Listining Ability on Speaking, Writing and Reading Skill of Children Who were Suspected of Auditory Processing Difficuly.” *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology. S:73 ss: 1137-1142*
- YILDIZ, C. (2003). *Türkçe Öğretiminde Alternatif Yöntemler*. Anı Yayıncılık: Ankara.

EK 1: Uygulama Paragrafı

Aşağıdaki paragrafı bir defa sessiz okuyunuz. Okumanız bittiğinde, size vurgulu söylenmesi gereken her sözcüğün altına çizerek “1” yazınız.

BİR RESİM GALERİSİ

...

Şimdi, bu tehlikeli ve güç işi denemek sırası Esat Subaşı’na gelmiş. Muvaffak olmasını diler, aynı zamanda, cesaret ve iyi niyetinden dolayı kendisini tebrik ederim.

Evet, tehlikeli ve güç iş. Elbette, resmin, fert olarak, tek alıcısını bana gösterebilir misiniz? Bana kaç ev sayarsınız ki, misafir salonlarında aile fotoğrafları yerine tablolar asılır, yahut da Hollanda denizi, yel değirmeni, kartpostal taklidi manzara ve natürmotlar yerine gerçek sanat eserleri...

Bana tanıdık, bildiklerinizden, eş dostlarınızdan kaç kişi gösterebilirsiniz ki, bir ahabına düşün hediyesi, yıl dönümü armağanı olarak, bir ressamın bir tablosunu hediye etmiş olsun. Hatırımza gelen herhangi bir koleksiyonun meraklısı var mı? Varsa kaç kişi ve koleksiyonunu parayla mı edinmiş? İçten içe duvarlarını süslemek, hediye etmek, koleksiyon yapmak için tabloya değer verenler belki yok değildir. Ama o zavallılar da parasızdır. İşte galeri açan kimse, duvarına tablo asan, ahablarına tablo hediye edebilen ve tablo koleksiyonu yapan o bulunmaz adamı arıyor. Onu bulunca galerisini devam ettirecek. Elinde bir fenerle dolaşan Diyojen. Adam arıyor

...

Ahmet Muhip Dranas

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

